

Пандемія та навчання української мови на Підляшші

2021/2022 навчальний рік є третім, коли школам доводиться працювати в умовах пандемії. Як ситуація впливає на стан навчання української мови в Підляському воєводстві – розглянемо на прикладі садочків і шкіл у Більську-Підляському, Білостоці і Черемсі.

Стабільне навчання – попри пандемію

Поточний навчальний рік почався непогано, оскільки з початком вересня 2021 року, після довготривалого періоду дистанційного навчання, всі діти вернулися до садочків і шкіл. Упродовж перших місяців заняття відбувалися, в міру можливостей, як і перед пандемією, хоча з дотриманням санітарного режиму.

Чи коронавірус мав вплив на кількість дітей, які вивчають рідну українську мову в Підляському воєводстві? Слід глянути на статистику в окремих шкільних установах. Це дані, зібрані безпосередньо від дирекції шкіл та вчителів у листопаді 2021 року.

Перш за все, не помінялася кількість садочків і шкіл, у яких ведеться навчання. Як і в попередніх роках це **шість** шкільних установ у трьох місцевостях – Більську-Підляському, Білостоці і Черемсі.

Найбільше дітей вчиться рідної мови в Дитячому садочку № 9 Лісова поляна в Більську-Підляському. На початку навчального року в українських групах було 158 дошкільнят.

Дуже добре виглядає ситуація у Початковій школі № 4 ім. А. Міцкевича в Більську-Підляському, єдиній школі в Підляському воєводстві, в якій діють окремі українські класи. Працює в ній аж 10 українських відділів – по одному на рівні класів I-VI та по два у сьомому та восьмому класах. Загалом української мови в більській школі вчиться 148 учнів.

Добре виглядає ситуація в Шкільно-дошкільному комплексі в Черемсі. Цього року збільшилася там кількість українських учнів – їх зараз 66, на 10 більше ніж торік.

Однак не всюди покращало. Школою, в якій поменшало учнів, є Громадська початкова школа св. Кирила і Методія в Білостоці. Це пов'язано з тим, що якраз з початком цього навчального року багато батьків вирішило перевести своїх дітей до інших шкіл. На початку року в православній школі на уроки української мови було записаних лише 17 учнів.

Стабільною виглядає ситуація в інших навчальних установах у Білостоці. У Початковій школі № 9 у Білостоці української мови як рідної вчиться 25 учнів, у Громадському садочку Ангелятка при Православній парафії Святого Духа у Білостоці – дев'ятеро малят, з черги в міжсадочковому пункті навчання при Самоврядному інтеграційному садку № 26 у Білостоці – восьмеро дошкільнят з цілого Білостока.

Загалом у 2021/2022 навчальному році української мови як рідної у Підляському воєводстві вчиться **431 дитина**. Варто порівняти, як ситуація виглядала на початку минулих навчальних років:

2020/2021 – 430 дітей,
2019/2020 – 415 дітей,
2018/2019 – 411 дітей,
2017/2018 – 403 діти,
2016/2017 – 391 дитина.

Наведені дані показують, що ситуація навчання української мови у Підляському воєводстві є на стабільному рівні, та пандемія, як і раніше шкільні реформи (м.інш. ліквідація гімназій), не призвели до зменшення кількості дітей, що вивчають рідну українську мову. Просто, якщо скорочується число учнів в одній школі, то збільшується в іншій, при чому з року на рік дітей все таки прибуває. Ріст, щоправда, невеликий, але в довшій перспективі це дає непоганий результат. Для прикладу, у 2006/2007 навчальному році української мови як рідної у Підляському воєводстві вчилася учнів 220. 15 років пізніше є майже у два рази більше.

«Попри пандемію працюємо нормально»

Зараз, у час коронавірусу, садочки та школи дотримуються правил гігієни та безпеки, що багатьом дозволяє успішно проводити заняття без необхідності переходу на дистанційне навчання. Як зауважує Єлизавета Нелипинська, директорка Дитячого садочка № 9 у Більську-Підляському, вони дуже пильнують, щоб батьки дезінфікували руки та носили маски, з черги діти – якомога частіше мили руки. Тому їм вдається їм працювати в стаціонарному режимі.

Стаціонарні заняття проходять також в українських групах у садочку. Українських малюків уже багато років, у рамках програми «До традиції», відвідують народні творці, які під час практичних занять ознайомлюють з місцевими говірками та підляським ремеслом – дошкільнята разом з «бабцями» виплітають кошики з соломи, вишивають, співають регіональні пісні.

- У міру можливостей реалізуємо програму «До традиції» – пояснює Єлизавета Нелипинська. – Стараємося, щоб заняття для дітей були різноманітними та запрошуємо народних творців, але звичайно, все проводимо згідно з інструкціями та дотриманням вимог.

Олександра Іванюк вчить української мови аж у трьох навчальних установах Білостока. Говорить, що найгіршим був вересень, коли класи I-III Початкової школи № 9 у Білостоці потрапили на карантин.

- Тепер є трохи спокійніше. Щоправда є в нас класи на карантині, але заняття відбуваються – або стаціонарно, або онлайн. Попри пандемію працюємо нормально. У тому році все таки є краще ніж у минулому, бо вдалося нам зорганізувати екскурсію, були майстер-класи вишивання, випікання булочок. Тепер готуємося до вертепу – в «дев'ятці» буде вечір колядок і діти з української мови будуть співати колядки.

Вчителі, попри те, що добачають недоліки пандемічного навчання, вміють також знайти позитиви цієї ситуації. Виявилося, що коронавірус примусив їх по-іншому підійти до занять, навчитися нового способу праці з дітьми, окрім того дещо помінялося в самих школах. Агнешка Ѓіза, одна з двох вчительок української мови в українських класах Початкової школи № 4 в Більську-Підляському, каже:

- Позитивом цієї ситуації стало те, що зараз майже в кожному класі в нашій школі є лептоп, доступ до інтернету та проєктор. Дякуючи тому ми можемо показати дітям зовсім інші речі, та коли я маю таку можливість, стараюся це використовувати.

Дивлячись на підляські школи, в яких відбуваються уроки української мови, видно, що вдалося їм вже випрацювати певну модель ведення занять під час пандемії, хоча ситуація весь час залишається нестабільною, та уроки, можливо, не є такими як до пандемії (але це стосується всіх предметів, не лише української мови). Важливо, однак, що навчання іде більш менш нормальним шляхом. Від вересня в школах відбуваються стаціонарні уроки української мови, діти, згуртовані в підляських колективах «Гілочка» з Черемхи і «Ранок» з Більська-Підляського проводять зі своїми інструкторами регулярні репетиції, окрім того є організовані різні позашкільні заняття, між іншими в рамках проєктів Союзу українців Підляшшя за кошти Міністра внутрішніх справ і адміністрації та Міста Білостока. Це екскурсії, майстер-класи, зустрічі на тему підляської історії і культури, конкурси. Отже можна сказати, що перша половина 2021/2022 шкільного року для навчання української мови у Підляському воєводстві є непоганою.

Як буде далі – важко передбачити, все залежить від того, в який бік буде іти пандемія коронавірусу. Напевне однак багато нових розв'язань залишиться. Це використання сучасних технологій у школах, уміння користуватися шкільними платформами, набагато ширше залучення інтернету до навчального процесу, а також більша креативність та гнучкість усіх в адаптації до непростой ситуації.

Людмила Лабович